

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

DIREKTORAT ZA DELOVNA RAZMERJA IN PRAVICE IZ DELA

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 08

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

PREDLAGAM VLADI
Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 1001-588/2016-2

Datum: 30.9.2016

Zadeva: Predlagam.vladi – predlog 7708-233: Samostojni podjetnik za krajši delovni čas

ZVEZA: Vaš dopis z dne 20.9.2016

Spoštovani!

Na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ) smo prejeli dopis, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si, v katerem avtorica predlaga uvedbo nove oblike samozaposlitve za krajši delovni čas, pri kateri bi bili prispevki (za začetnike in tiste z nižjimi prihodki) nižji od dosedanjih.

Ker avtorica predloga v svojem dopisu predlaga novo obliko samozaposlitve, bi uvodoma želeli opozoriti, da ta tematika vsebinsko ne spada v delovno področje MDDSZ, zaradi česar predlagateljici svetujemo, da se z vsemi vprašanji in predlogi, ki zadevajo nove oblike samozaposlitve, obrne na ministrstvo, pristojno za gospodarski razvoj in tehnologijo. V nadaljevanju pa vam podajamo pojasnilo z **vidika zakonodaje o pokojninskem in invalidskem zavarovanju**.

Z vidika pokojninske in invalidske zakonodaje bi v zvezi s predmetnim predlogom najprej želeli opozoriti, da obstoječi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12 s spremembami; v nadaljevanju ZPIZ-2) zasleduje načelo poenotenja vseh oblik dela, in sicer na način, da so **vse oblike dela obremenjene s prispevki na enak način**. Če si posameznik materialno in socialno varnost tako zagotavlja iz naslova opravljanja dejavnosti, se mu prispevki iz tega naslova, vplačani v času aktivne dobe, ter obdobja zavarovanja posledično pozneje upoštevajo pri pridobitvi pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (lahko bi rekli, da se prispevki "vlagajo" z namenom, da bo posameznik nekoč v starosti oz. v primeru nastanka invalidnosti ali smrti na podlagi le-teh pridobil pravico do pokojnine ali nadomestila iz invalidskega zavarovanja).

V skladu z ZPIZ-2 morajo tako biti vsi posamezniki, ki opravljajo neko delo oziroma dejavnost, vključeni v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Tako je za vse osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost kot samostojni podjetniki posamezniki po zakonu o gospodarskih družbah

ter vse fizične osebe, ki opravljajo drugo dovoljeno dejavnost in ki se vpišejo v poseben register, določena obvezna vključitev v zavarovanje. Z navedenim se uresničuje temeljni namen reforme pokojninskega sistema, ki je v zagotavljanju finančne vzdržnosti pokojninskega sistema ob sočasni ohranitvi števila delovno aktivnih zavarovancev ter posledično zagotavljanju socialne in materialne varnosti zavarovancev z zagotavljanjem pravic iz minulega dela, ki odražajo vplačane prispevke. V primeru začetka opravljanja katerekoli samostojne dejavnosti se tako vzpostavi pravna podlaga za obvezno vključitev v zavarovanje, s tem pa tudi za zakonsko določeno plačilo prispevkov iz tega naslova.

Začetek zavarovanja je vezan na vpis v poslovni register ali v drug register oziroma evidenco, s katerim lahko te osebe začnejo opravljati dejavnost. Prenehanje zavarovanja pa je vezano na prenehanje pravnega razmerja, ki praviloma nastopi z izbrisom iz predpisanega registra oziroma evidence. Prav tako preneha s prenehanjem veljavnosti ustreznega dovoljenja.

Samozaposlene osebe se morajo v zavarovanje vključiti **za polni zavarovalni čas, če ni z zakonom drugače določeno**. Skladno z zakonom je samozaposlenemu zavarovancu dovoljeno zavarovanje **s krajšim zavarovalnim časom v primerih**, ko:

- je prednostno zavarovan s krajšim delovnim časom na podlagi delovnega razmerja,
- je pridobil pravico do krajšega delovnega časa na podlagi predpisov o starševstvu,
- je pridobil pravico do delne pokojnine ali
- je ponovno vstopil v zavarovanje na podlagi opravljanja dejavnosti v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega zavarovalnega časa in se mu pokojnina izplačuje v sorazmernem delu.

Če je zavarovanec iz naslova delovnega razmerja zavarovan za manj kot polni delovni čas in v Republiki Sloveniji samostojno opravlja pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost **se mora do polnega delovnega časa zavarovati po tej podlagi**.

V zvezi s predlogom glede spremembe obsega plačevanja prispevkov za obvezna socialna zavarovanja za samozaposlene osebe, bi z vidika zakonodaje o pokojninskem in invalidskem zavarovanju nadalje želeli še pojasniti, da je ZPIZ-2, ki je začel veljati 1. 1. 2013, za samozaposlene osebe prinesel **dve temeljni novosti**, katerih glavni namen je prav v zmanjšanju obremenitev samozaposlenih oseb ob sočasnem spodbujanju podjetništva. Takšno novost prinaša štirinajsti odstavek 145. člena ZPIZ-2, in sicer gre za t. imen. **delno oprostitvev plačila prispevka zavarovanca in prispevka delodajalca** za samozaposlene osebe, ki so v prvih 12 mesecih poslovanja po prvem vpisu v poslovni register ali v drug register oziroma evidenco oproščene plačila prispevka zavarovanca in prispevka delodajalca v višini 50 % zneska prispevka, v naslednjih 12 mesecih pa v višini 30 % zneska prispevka, obračunanega od zavarovalne osnove iz drugega odstavka 145. člena ZPIZ-2. Ob tem dodajamo, da so do olajšav upravičeni le tisti, ki so prvič vpisani v poslovni oziroma kakšen drug register. To pomeni, da pogoj prvega vpisa po določbi štirinajstega odstavka 145. člena ZPIZ-2 izpolnjuje le tisti zavezanec, ki predhodno nikoli ni opravljal samostojne dejavnosti na podlagi vpisa v katerikoli register samostojnih dejavnosti. Oproščene prispevke iz tega naslova pokriva Republika Slovenija iz proračuna, kar pomeni dodatno obremenitev za državni proračun, ki že tako prispeva kar tretjino vseh sredstev za izplačevanje pravic iz pokojninske blagajne. Glede na to, da so samozaposlene osebe delno oproščene tako prispevka zavarovanca kot prispevka delodajalca, je mogoče zaključiti, da so samostojni podjetniki, ki v eni osebi »združujejo« tako status delavca kot

delodajalca, v nekem smislu ugodneje obravnavani v primerjavi z nekaterimi drugimi kategorijami zavarovancev (starejši delavci, mladi delavci).

Druga novost, ki jo je prinesel ZPIZ-2, pa je v tem, da je zakon za zavarovance, ki ne prejemajo plače (samozaposlene osebe, družbeniki, ki so hkrati poslovodne osebe in kmetje) **spremenil način določitve zavarovalne osnove**, od katere se plačujejo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (145. člen). Spremenjeni način določanja zavarovalnih osnov pomeni, da zavarovalne osnove po ZPIZ-2 niso več določene tako, da se glede na dobiček razvrščajo v enega izmed osmih zavarovalnih razredov, kot je to določal prejšnji zakon, temveč je **zavarovalna osnova določena individualno glede na zavarovančev ugotovljeni dobiček**. Prav pri ugotovljenem dobičku (drugi odstavek 145. člena) pa ZPIZ-2 le za samozaposlene osebe določa posebnost, ki pa je namenjena ne le spodbujanju podjetništva, temveč tudi ohranitvi podjetništva, spodbujanju konkurenčnosti ter inovativnosti samozaposlenih oseb na trgu dela. Ta novost na področju plačevanja prispevkov pomeni, da je le samozaposlenim osebam omogočeno zniževanje dobička pri ugotavljanju zavarovalne osnove za 25%, iz česar izhaja, da je **samozaposlenim osebam omogočeno plačilo nižjih prispevkov glede na druge zavarovance**, ki prav tako nimajo plače (npr. družbenike in kmete).

Nadalje pojasnjujemo, da ima skladno z desetim in enajstim odstavkom 145. člena ZPIZ-2 samozaposlena oseba možnost, da lahko, če oceni, da zavarovalna osnova ne ustreza pričakovanemu dobičku v tekočem letu, **za naprej plačuje prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje od zavarovalne osnove, zmanjšane za največ 20 %**, vendar najmanj od najnižje zavarovalne osnove po ZPIZ-2, ki je določena v višini 60 % povprečne letne plače zaposlenih v RS, preračunane na mesec (četrti odstavek 145. člena ZPIZ-2). Ob tem je nadalje določeno, da se, če v tem primeru zavarovalna osnova, ugotovljena na podlagi dejanskega dobička za to leto, preseže znižano zavarovalno osnovo, od katere so se plačevali prispevki, za več kot 20 %, v prihodnjem obdobju prispevki plačujejo od zavarovalne osnove, določene na podlagi dejansko ugotovljenega dobička, povečane za 20 %. Znižana zavarovalna osnova velja, dokler se v skladu s tem členom zavarovalna osnova ne določi na novo.

S spoštovanjem,

Pripravila:
Saša Šifrar
višja svetovalka I

Peter POGAČAR
GENERALNI SEKRETAR

mag. Mitja Žiher, podsekretar
vodja sektorja

